

Антикорупцијско саветовалиште (АЛАС)

Један од разлога због којег борба против корупције не даје за сада пуне резултате јесте чињеница да многи грађани који се са овом појавом суочавају не познају у довољној мери правне могућности које им стоје на располагању у таквим случајевима, или пак немају довољно поверења у рад институција које би те проблеме требало да решавају.

Главни циљ пројекта успостављања правног саветовалишта је стога био да се повећа учешће грађана у борби против корупције, тако што ће се упознати са средствима за борбу против корупције која им стоје на располагању и охрабрити да та средства користе.

Транспарентност – Србија, као организација која је посвећена креирању и спровођењу успешне антикорупцијске политике у Србији, у жељи да допринесе остварењу тих циљева, отворила је у другој половини 2006 – те године *Антикорупцијско саветовалиште*. У Саветовалишту раде волонтери, углавном млађи правници који примају позиве грађана, као и правни саветници који након подробне анализе дају савете заинтересованим грађанима.

Саветовалиште функционише на следеће начине:

- Примање позива на посебан телефонски број **0800 - 081 - 081**, радним данима од 11 до 15 часова. Позиви на овај број су могући са свих бројева фиксне телефоније из Србије и потпуно су **бесплатни** за грађане, као и помоћ коју грађанину пружа Саветовалиште. Грађанин који позива овај број бира да ли ће остати анониман или оставити своје податке. Волонтери из саветовалишта пажљиво бележе податке о спорној ситуацији или проблем на који грађанин указује и у најкраћем могућем року, након консултација са стручњацима, упућују грађанина на то које кораке може да предузме, сам или у сарадњи са Саветовалиштем, како би се проблем решио.
- Примање електронске поште на адресу **savetovaliste@transparentnost.org.yu** при чему грађани могу да изложе спорне ситуације, доставе документацију и затраже савет. Са примљеним мејловима поступа се на поверљив начин.
- Примање класичне поште на адресу Бул. Деспота Стефана бр. 36/1, 11000 Београд. Са примљеним дописима поступа се на поверљив начин.
- Заказивање састанка са правним саветником (саветовање бесплатно за грађане).

Које услуге *Саветовалиште* пружа, а које не?

Саветовалиште није замишљено као институција којој би грађани само пријављивали корупцију и која би затим сама водила неки поступак тим поводом. Напротив, оно је намењено пре свега људима који су спремни да о корупцији сведоче или да се боре за своја права.

Саветовалиште помоћ пружа на следећи начин: 1) анализира случај на основу информација које грађанин достави и документације коју приложи; 2) испитује да ли у случају постоје основи сумње да је дошло до неког облика корупције или непоштовања антикорупцијских прописа; 3) анализира која правна средства постоје за остваривање права грађанина или решавање случаја и на који начин се могу прикупити додатни подаци потребни за вођење даљег поступка; 4) образлаже грађанину ситуацију и упућује их на то шта се може предузети; 5) помаже грађанима при сачињавању појединих поднесака, које они затим подносе, уколико желе, у своје име; 6) интересује се за ток решавања покренутих иницијатива и поднесака код надлежних органа.

У случајевима када информације везане за појединачне случајеве указују на неки недостатак у систему или неодговарајући рад државних институција, организација Транспарентност – Србија се обраћа и у своје име надлежним органима, ради прикупљања додатних података и указивања на пропусте.

Треба имати у виду да Транспарентност – Србија нема правне ни финансијске могућности да грађане који се сматрају оштећенима заступа пред надлежним органима, на пример, у управном или судском поступку.

Рад Саветовалишта и залагање за антикорупцијске реформе

Обраћања грађана Антикорупцијском саветовалишту омогућавају организацији Транспарентност – Србија да стекне бољи увид у распрострањеност корупције у појединим областима и проблеме у спровођењу антикорупцијских закона и планова. На тај начин, добијамо снажне аргументе на основу којих можемо да се заложимо код државних институција за решавање проблема у најургентнијим областима, али и да помогнемо тим институцијама да осмисле делотворне програме за борбу против корупције.

Битан елемент овог пројекта је и сарадња са медијима који су посебно ангажовани на праћењу корупције и борбе против корупције у Србији. Грађанима који су спремни да о својим проблемима и јавно проговоре олакшамо приступ таквим медијима, не само као вид помоћи за решавање конкретног случаја, већ и као начин да се открију «рупе у систему» за борбу против корупције.

Овај пројекат је до краја јануара 2007, спроводила истовремено Transparency International преко својих огранака у Хрватској, Босни и Херцеговини, Румунији, Молдавији, Бугарској и Србији. Спровођење овог пројекта је омогућено донацијом Министарства спољних послова Савезне Републике Немачке, на чему им се још једном захваљујемо.

Резултати рада Саветовалишта у 2006

Иако је Транспарентност – Србија кад год је била у могућности пружала информације грађанима, новинарима, предузетницима и државним службеницима о питањима борбе против корупције, као кључан моменат у успостављању Саветовалишта може се сматрати септембар 2006. У том месецу је омогућено коришћење бесплатне телефонске линије 0800 – 081 – 081 ради

обраћања Саветовалишту. Након конференције одржане истог месеца, медији су се заинтересовали за пројекат. Уследили су прилози и специјалне емисије на медијима који допиру до највећег броја грађана Србије (нпр. ТВ дневник број 2 на РТС, једночасовни интервју на Радио – Београду) и бројни новински текстови о Саветовалишту.

У току завршних месеци 2006-те Саветовалишту се обратило укупно 184 грађана. У ту статистику нису уврштени позиви код којих је одмах било јасно да није реч о могућој корупцији већ о проблемима друге врсте, као ни случајеви у којима су грађани тражили помоћ за проналажење појединих прописа, контаката институција или тумачење одредаба прописа.

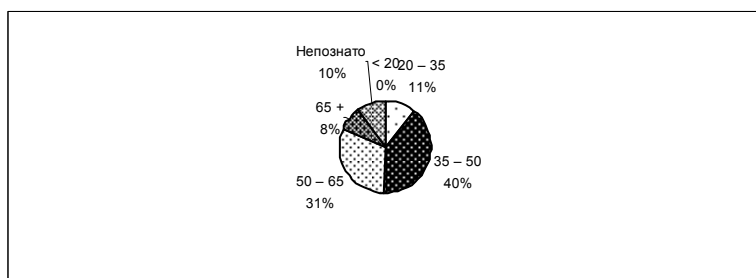
Статистички подаци

У структури оних који су се обраћали Саветовалишту преовлађује мушко, средовечно и градско становништво Србије, што се може видети из графикана који следе.

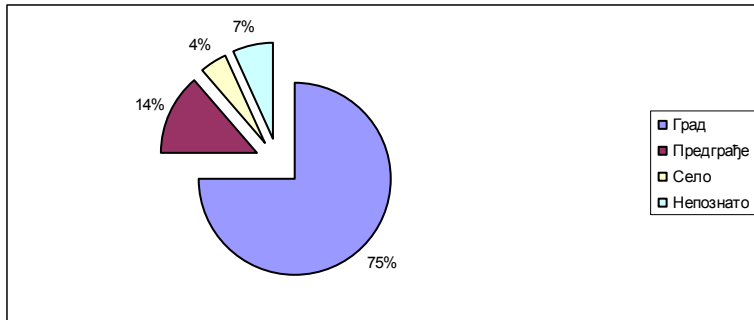
Слика 1 Структура лица која су се обраћала саветовалишту према полу:

Слика 2 Структура лица која су се обраћала Саветовалишту према старости

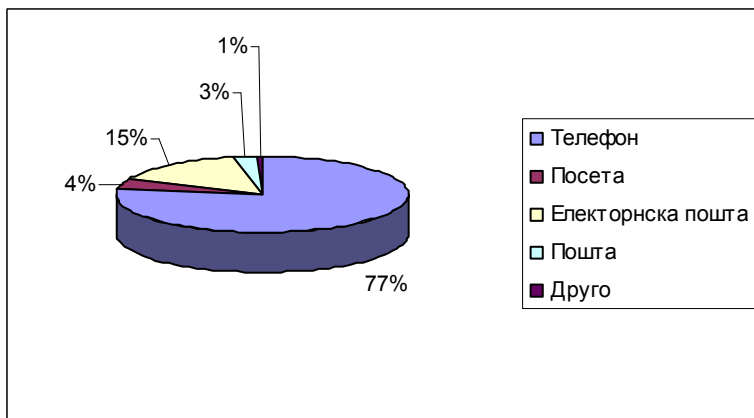

Слика 3 Структура лица која су се обраћала Саветовалишту према месту пребивалишта

У структури обраћања Саветовалишту преовлађује телефонска комуникација, што се може видети на слици број 4.

Слика 4 Начин обраћања Саветовалишту:

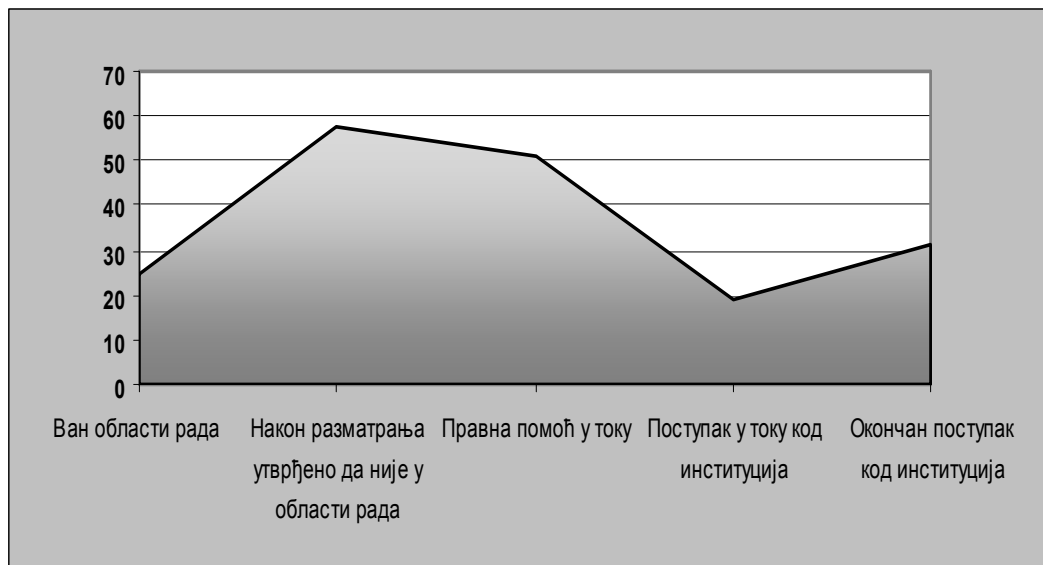

Волонтери и правни саветници су улагали велики труд да пажљиво размотре сву документацију коју су добили од грађана. Међутим, у неким случајевима није било могуће утврдити никакву везу између навода грађана и корупције. У таквим случајевима, грађани су упућивани на државне институције или друге невладине организације које пружају помоћ грађанима из одређене области.

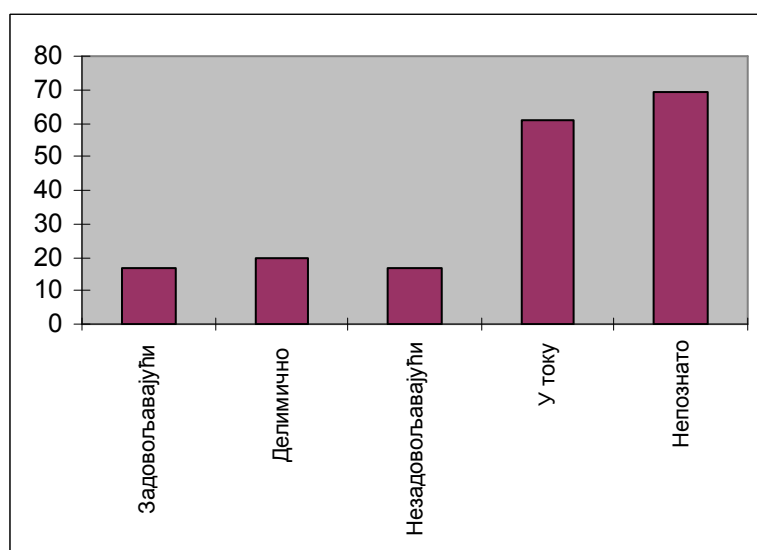
Досадашње искуство је такође показало да се Саветовалишту често обраћају грађани чији су проблеми изузетно сложени и који су се помоћ већ тражили на многим адресама. Због тога је велики број случајева и даље на разматрању у Саветовалишту, и тражи се могуће решење за њих или њихова могућа веза са облашћу рада Саветовалишта.

По питању исхода случајева након пружене помоћи, подаци су непотпуни. Будући да је од грађана којима је пружена помоћ зависило да ли ће и поступити у складу са предлогом или не, Саветовалиште не поседује потпуне податке о томе да ли су проблем уз помоћ датих савета решили или не.

Слика 5 Поступање по предметима

Слика 6 Исход поступака након пружених савета

Једно од најзанимљивијих питања везаних за рад Саветовалишта јесте било за коју ће област бити везано највише обраћања. Показало се да је статистика припремљена на почетку пројекта недовољна да покрије све варијетете притужби које је Саветовалиште до сада примало. То је и разлог због којег је велики број притужба разврстан у категорију „друго“. Под том рубриком су заведени случајеви који се односе на заштиту власничких права, могући сукоб интереса јавних службеника, права из социјалног осигурања, односе у јавним предузећима, организације са јавним овлашћењима, Народне банке, рад локалне самоуправе, државне субвенције и неприватизоване медије.

Такође, треба имати у виду да су предмети разврставани према области за коју су највише везани.

У односу на ниво власти статистика је вођена посебно за ниво Републике, Покрајине и локалне самоуправе. Преовлађују случајеви везани за рад органа власти на локалном нивоу (143 од укупно 184), што не треба да чуди будући да је он најближи грађанима. Притужбе које се односе на предузећа разврстане су према нивоу њиховог деловања.

Слика 7 Сектори на које се односе позиви Саветовалишту

